

การสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่
ของเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา

The Promotion of Public Participation Process in Songkhla Healthy Cities
Project of Songkhla Municipality Changwat Songkhla.

จตุรรัตน์ บุญญานุวัตร

Jutarat Boonyanuwat

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Science Thesis in Environmental Management

Prince of Songkla University

2546

เลขหมู่	HCA45.29E5 ค 73 2546
Bib Key	232959
	2 ป.ศ. 2546

(1)

ชื่อวิทยานิพนธ์	การสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ สงขลาเมืองน่าอยู่ ของเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางจุฑารัตน์ บุญญาวัตร
สาขาวิชา	การจัดการสิ่งแวดล้อม
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ผลเบื้องต้นที่เกิดขึ้นจากการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนปัจจัยและเงื่อนไขในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ซึ่งผลจากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่อื่นต่อไปหรือในระยะต่อไป การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมกับวิธีการเชิงปริมาณ เริ่มต้นด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพเรื่องแนวทางการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อาสาสมัครประจำชอย ผู้นำและคณะกรรมการชอย ผู้รู้ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 3 ชอย หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพไปสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาผลเบื้องต้นที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการในเชิงปริมาณโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 206 คร้วเรือนจากจำนวนทั้งหมด 2,060 คร้วเรือน ในการศึกษาเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า แนวทางการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ มีการดำเนินการใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับ 8 กิจกรรม ได้แก่การเตรียมการ การคัดเลือกอาสาสมัครประจำชอย การประชุมสัมมนาอาสาสมัครชอริชาน่าอยู่ การสรรหาผู้นำชอย การจัดประชุมสัมมนาคณะกรรมการชอย การจัดกิจกรรมภายในชอยของตนเอง และการจัด Zoning ในการพัฒนา ส่วนผลการศึกษาเรื่องปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคนเมือง

การบริหารจัดการ กลไกของภาครัฐ รวมทั้งเงื่อนไขของชุมชนและองค์กรที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่า ในกระบวนการดำเนินการไม่ได้วิเคราะห์ทุนทางสังคม จึงไม่นำศักยภาพที่แท้จริงของชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเมืองน่าอยู่เป็นอย่างดี แต่มีบางกลุ่มยังขาดความรู้เข้าใจที่ถูกต้อง และเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย จากการทดสอบทางสถิติโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise method) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่า ปัจจัย 4 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ได้แก่ บทบาทของผู้นำและคณะกรรมการชอย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม และระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งสามารถอธิบายการผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ได้ร้อยละ 70.1 ($R^2 = 0.701$)

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ โดยการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น พบว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยเนื่องจากการประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง ไม่เจาะลึก จุดอ่อนในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมที่สำคัญคือไม่ได้สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง รวมทั้งกระบวนการไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นำไปสู่แนวปฏิบัติการด้วยตนเองของสมาชิกภายในชอย

Thesis Title	The Promotion of Public Participation Process in Songkhla Healthy Cities Project of Songkhla Municipality Changwat Songkhla.
Author	Mrs.Jutarat Boonyanuwat
Major Program	Environmental Management
Academic Year	2002

Abstract

As sustainable development with public-participation approaches has been the major goal of municipalities in Thailand , studies on how to promote such approaches are in great need. This research is to study the process of promoting public participation in the Songkhla Healthy Cities Project of Songkhla Municipality, as well as the primary outcomes of the project. Both qualitative and quantitative research methods were employed to identify factors and conditions contributing to and obstructing the process. Three specific areas with different characteristics were selected for the qualitative research approach, which includes participant observation and interview. The promoting process comprised three main stages: (1) forums for developing a common understanding among community leaders and members, (2) project implementation, and (3) project evaluation. According to the result of the qualitative analysis, factors related to the community participation include socio-economic characteristics of urban dwellers, the bureaucratic administration and mechanisms of the project, and the backgrounds and social conditions of the community leaders and their communities. A step-wise regression method was used to analyze data derived from questionnaires of 206 households in the project area. Factors contributing to the low level of community participation are: the roles of community leaders and committees, the reception of information concerning the project, the motivation of project participation, and the duration of residency ($R^2 = 0.701$). However, due to the fact that the project did not take the community capital into account, the project achievement was limited, as the agents of changes in the communities were not adequately identified and mobilized.